

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

КОМПЕТЕНТІСТНИЙ ПІДХІД У СКЛАДАННІ МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЛІКУВАЛЬНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Прокопів М.М., доц. Матюшко М.Г. (кафедра неврології)

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

Вступ. Модернізація вищої медичної освіти орієнтована на нові стандарти вищої освіти, де завданням викладача є надання студентам системи інтегрованих знань, вмінь і навичок, а також формування у них адаптаційних здатностей до майбутньої професії. Методологічною основою викладання дисципліни має бути компетентнісний підхід, який включає передбачення результатів навчання і особисту відповідальність студента за обрану професію.

Основна частина. Мета роботи – поділитися власним досвідом написання методичних вказівок з неврології для студентів 4 курсу лікувальних факультетів на прикладі теми «Закрита черепно-мозкова травма. Закрита травма спинного мозку». Написання методичної вказівки розпочинається з мотивації (актуальності) теми. Далі описуються очікувані результати, які складаються з фахових і загальних компетентностей. Так фахові компетентності для даної теми включають наступні знання: здатність студента назвати класифікацію закритих черепно-мозкових (ЗЧМТ) та спінальних травм; пояснювати патогенетичні механізми ЗЧМТ і спінальної травми; знати клініку струсу, забою, здавлення головного мозку; знати клініку струсу, забою, здавлення спинного мозку, гематорахісу, гематомієлії; засвоїти діагностику та лікування ЗЧМТ та травм спинного мозку; знати ускладнення ЗЧМТ та спінальних травм; розуміння: оцінювання клінічних симптомів захворювання; будувати схему обстеження; інтерпритувати результати додаткових методів обстеження; складати схему лікування хворого; застосування знань: оволодіти навичками обстеження хворого з травмами головного та спинного мозку для виявлення та діагностування струсу, забою, стиснення головного та спинного мозку; оволодіти технікою надання невідкладної та планової допомоги у разі виникнення закритої черепно-мозкової травми та травми спинного мозку; аналіз: вміти провести диференціальну діагностику різних форм ЗЧМТ та травми спинного мозку; вміти надавати невідкладну допомогу хворим із черепно-мозковою та спінальною травмами; синтез: аргументувати встановлений діагноз; аргументувати призначене обстеження і диференційоване лікування; оцінювання: узагальнювати результати ведення хворого з черепно-мозковою та спінальною травмами, передбачити результати, наслідки і можливі ускладнення у пацієнтів черепно-мозковою та спінальною травмами. Фахові компетентності включають здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність студента до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність студента застосовувати знання з черепно-мозкової та спінальною травмами у практичних ситуаціях, здатність приймати обґрунтовані рішення, розвивати навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати автономно, визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов'язків, здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп, здатність діяти соціально відповідально і свідомо. Методи навчання включають наступні засоби: словесні (пояснення, інструктаж, навчальна дискусія), наочні (демонстрація хворих, самостійне обстеження), практичні (формування навичок і вмінь по обстеженню хворого з черепно-мозковою та спінальною травмами), за логічним шляхом мислення (аналіз, синтез, порівняння, виділення основного і узагальнення), інтерактивний метод (мозкового штурму і наукової дискусії). Методи контролю містять запитання, тести, типові задачі, клінічні навички і нетипові задачі. Слідуючими розділами є міждисциплінарна інтеграція і необхідна література. Сам зміст заняття має містити підготовчий, основний а заключний етапи з матеріалами їх забезпечення.

Висновки. Впровадження новітніх засобів і методів навчання, інноваційних технологій в педагогічний процес на клінічних кафедрах має бути спрямоване на покращення і розширення можливостей навчання. Ефективність використання новітніх технологій під час вивчення клінічних дисциплін залежить від того, наскільки методично грамотно й педагогічно виправдано вони включені в структуру навчального процесу, а саме від складання методичних вказівок.

ЩОДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АНАТОМІЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Проняєв Д.В.

ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет"

Традиційно вивчення анатомії базується на безпосередній роботі студента з трупом – його препарування. Таким є загально визнаний і традиційний підхід до вивчення анатомії. Даний метод вивчення анатомії є основним впродовж віків і не втратив популярності дотепер, адже він повністю задовольняє вимоги процесу самостійної підготовки студента. Студент має змогу самостійно, у зручний для нього час вибрати шляхи та засоби до вивчення певної структури, органу, системи органів. Проте такий підхід не відповідає вимогам популярної нині методики освіти – проблемно-орієнтованого навчання. Сучасні освітні вимоги та зниження рейтингу медичної освіти в розвинених країнах призводить скорочення навчальних годин з анатомії. Парадоксальною є ситуація зі ставленням суспільства до методів викладання анатомії. З одного боку останнім часом обізнаність у питаннях здоров'я та будови організму стає дедалі престижнішим, зростає популярність численних науково-популярних фільмів, виставки робіт Гюнтера фон Хагенса здобувають велику кількість прихильників по всьому світу. Проте так само значною є когорта прибічників заміни анатомічних навчальних досліджень на трупному матеріалі на навчання по таблицям, макетам, муляжам тощо. Дані медичної асоціації Великої Британії (Вероніка Папа, Мауро Вацареза, 2013) вказують на те що з часу припинення широкого залучення трупного матеріалу до навчальних досліджень студентами, значно зросла кількість лікарських помилок, пов'язаних з елементарним незнанням певних анатомічних особливостей організму хірургами. Так само в Україні останнім часом все частіш лунають заклики до скорочення годин викладання анатомії, та заміни препарування трупів на дослідження муляжів. Така тенденція безумовно себе не виправдовує. Лише безпосередній контакт студента з трупним матеріалом забезпечить належний рівень засвоєння знань. Прикладом у залученні до навчального процесу якомога ширшої аудиторії, а відповідно і фінансової підтримки університету є медичний університет м. Грац. Більше 400 трупів щорічно є об'єктом досліджень та навчання для студентів. Сотні спеціалістів-медиків з усього світу залучаються до експериментальних операцій та work-shop. Процес вивчення анатомії в цьому вищі є перманентним для студентів та лікарів. Послугами співробітників університету щорічно користуються сотні спеціалістів з усього світу. Численні дослідження проведені анатомами-педагогами по всьому світу

вказують на те що традиційна методика викладання анатомії за допомогою препарування трупного матеріалу є ефективнішою за використання новітніх інтерактивних методів викладання анатомії. З даними тезами погоджуються численні групи дослідників, серед них: Ван дер Влютен, Гогальницеану, Лемпп. Але не варто й забувати про сучасні цифрові методи навчання анатомії. Для підтримки та удосконалення викладання анатомії необхідно інтегрувати комп'ютерне навчання, що ґрунтується на проблемно-орієнтованому підході. Але ці засоби можуть бути лиш допоміжними та мають доповнювати процес навчання з використанням натуральних тканин. Звичайно вітчизняній вищій школі потрібно зробити величезну кількість кроків задля того, щоб юридично нормувати і матеріально забезпечити процес викладання базової медичної дисципліни – анатомії людини.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Псарьова В. Г., Кириченко Н.М., Сухарєва В. А.

Сумський державний університет, кафедра внутрішньої медицини

Вступ. Щоб бути успішним сучасним лікарем необхідно постійно вчитися та слідкувати за змінами, вивчати дані доказової медицини, що щорічно висвітлюються в науково-обґрунтованих виданнях, протоколах, володіти іноземними мовами. Саме на етапі навчання в медичному вищому навчальному закладі (ВНЗ) не менш важливою методикою отримання сучасних знань є академічна мобільність, що забезпечує майбутнього лікаря можливістю отримати якісну освіту за обраним напрямом професійної підготовки у визначених європейських провідних наукових центрах, розширює пізнання студента в усіх областях європейської культури.

Матеріали та методи. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579. Перехід до масової академічної мобільності на сьогодні є обов'язковою складовою навчального процесу, а участь у мобільності включено в один із основних показників при атестації ВНЗ. У медичному інституті Сумського державного університету міжнародна академічна мобільність студентів тільки набуває свого розвитку. Так два роки поспіль (2015, 2016) студенти медичного інституту стажувалися на базі університетської клініки в м. Плевен (Болгарія). У 2017 р. - у м. Гданськ, м. Варшава (Польща) та Мексиці.

Під час стажування студенти поглибили практичні навички, обмінялися із іноземними студентами знаннями, ідеями, удосконалили знання з англійської мови, дізналися про культуру і традиції інших країн. Стажування в клініці дозволило, на практиці, ознайомитись із страховою та приватною медициною, побачити їх плюси і мінуси та примірити їх до наших реалій. Також студенти ознайомились за якими схемами, правилами працюють лікарі, які стандарти надання медичної допомоги діють, які методики обстеження та підходи до лікування застосовують до пацієнтів із захворюваннями різних органів і систем. Студенти, які стажувалися у відділеннях хірургічних спеціальностей (хірургії, гінекології, травматології) мали можливість асистувати, побачити унікальні операції наживо, чергувати вночі.

Серед основних труднощів академічної мобільності в першу чергу необхідно відзначити мовний бар'єр, та не менш серйозною видається практика трансферу періодів навчання, пройдених в інших ВНЗ. Разом із тим, не можна не помітити, що мобільність багато в чому залежить від готовності до неї і вмотивованості самих студентів.

Висновки. Розширення академічної мобільності - орієнтир у розвитку професійних зв'язків із зарубіжними партнерами та освоєнні світового досвіду в сфері вищої освіти.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ

Романюк А.М., Карпенко Л.І., Москаленко Р.А., Будко Г.Ю., Кузенко Є.В., Ліндін М.С., Піддубний А.М., Гирявенко Н.І., Сікора В.В.

Сумський державний університет, медичний інститут, кафедра патологічної анатомії

Актуальність. Проблема підготовки висококваліфікованих лікарів-спеціалістів є актуальним питанням сьогодення. Традиційні методичні підходи до вищої медичної освіти не завжди відповідають загальноєвропейським вимогам та не створюють умов для всебічного професійного навчання студентів-медиків. Бурхливий розвиток онлайн та мультимедійних технологій створює підґрунтя для ремодельовання процесу навчання у вищих медичних закладах України. Модернізація системи вищої медичної освіти України сприяє підвищенню рівня самостійності студентів, скороченню аудиторних годин. У зв'язку з цим гостро постає проблема засвоєння навчального матеріалу та контролю рівня знань студентів.

Мета. Висвітлити досвід кафедри патологічної анатомії у використанні інноваційних технологій у навчальній та науковій діяльності.

Результати роботи. На кафедрі патологічної анатомії впроваджуються новітні інформаційні технології, що на нашу думку, позитивно впливає на рівень знань та навичок студентів-медиків. Одним з напрямків роботи є підготовка до складання ліцензійного іспиту КРОК-1, який є невід'ємною частиною атестації студентів для присвоєння кваліфікації лікаря-спеціаліста. Традиційні методики підготовки, котрі використовуються більшістю навчальних закладів, не завжди мають позитивний результат. На базі системи дистанційного навчання Сумського державного університету ми створили онлайн-курси, що реалізують принцип моделі змішаного навчання. Вона полягає у оптимізації та раціональному використанні навчального навантаження на студента, створенні умов для швидкого та стійкого засвоєння матеріалу. Можливість самостійно обирати умови та час самопідготовки, а також наявність усіх додаткових навчальних та методичних матеріалів у вільному доступі прискорюють та оптимізують навчальний процес. Реалізація можливості контролю засвоєння навчального матеріалу дозволяє проводити аналіз теоретичних знань студентів, акцентувати увагу викладачів на проблемних питаннях та ситуаційних задачах. Результатом цього стало покращення результатів складання іспиту КРОК-1 та поглиблення знань студентів.

Іншою складовою нашої роботи є використання онлайн технологій, що демонструють практичну частину навчання. Запроваджена нами технологія інтерактивних атласів мікроскопічних препаратів дозволяє студентам переглядати